

บทเรียนที่ 4

หนี้

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและองค์ประกอบคำว่าหนี้
2. บ่อเกิดแห่งหนี้
3. วัตถุประสงค์แห่งหนี้
4. การเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้
5. ความระงับแห่งหนี้

1. ความหมายและองค์ประกอบคำว่าหนี้

คำว่า **หนี้** กฎหมายกำหนดว่าต้องมี มูลหนี้ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ด้วยการกระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือโอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นข้อกำหนดให้ลูกหนี้ปฏิบัติต่อเจ้าหนี้ เรียกว่า วัตถุประสงค์แห่งหนี้

องค์ประกอบคำว่าหนี้

1. มีฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้

ฝ่ายที่เป็นผู้ทรงสิทธิคือ เจ้าหนี้
ฝ่ายที่ถูกอยู่ในฐานะต้องชำระหนี้คือ ลูกหนี้

2. มีความผูกพันในกฎหมาย

คือให้เกิดสิทธิและหน้าที่มี
ลูกหนี้เกิดขึ้น

3. มีวัตถุประสงค์หนี้

คำว่าวัตถุประสงค์หนี้คือลูกหนี้
จะต้องปฏิบัติการชำระหนี้
ให้แก่เจ้าหนี้อย่างไร

2. บ่อเกิดแห่งหนี้

หนี้ระหว่างบุคคลอาจเกิดได้จากมูลหนี้หลายอย่าง
หนี้ที่เกิดจากบ่อเกิดแห่งหนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหนี้ยังอาจ
เกิดขึ้นแก่บุคคลในกรณีที่**กฎหมายอันบัญญัติให้มี
หน้าที่ต้องชำระหนี้**

3. วัตถุประสงค์แห่งหนี้

วัตถุประสงค์แห่งหนี้ คือ ข้อกำหนดที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ การชำระหนี้อาจปฏิบัติหรือกระทำด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. **กระทำการ** คือการปฏิบัติหรือกระทำการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้อาจเป็นเงิน สิ่งของ หรือผลประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน

2. **งดเว้นกระทำการ** หมายถึง ละเว้นไม่ปฏิบัติ ไม่กระทำการตามข้อตกลงหรือสัญญาอันก่อให้เกิดหนี้นั้น

3. **โอนกรรมสิทธิ์ส่งมอบทรัพย์สิน** การโอนกรรมสิทธิ์เป็นการชำระหนี้ที่เกิดจากนิติกรรมสัญญา

4. การเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้

1. **หนี้ถึงกำหนดชำระ** เจ้าหนี้อย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน แต่ถ้ากำหนดเวลากันไว้ เจ้าหนี้จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดเวลานั้นไม่ได้ แต่ฝ่ายลูกหนี้จะชำระหนี้ก่อนกำหนดก็ได้”

2. ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัด การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ล่าช้า หรือชำระไม่ตรง
ความประสงค์ของเจ้าหนี้ ย่อมเลยขั้นตอนหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ขั้นตอนต่อไป
ต้องพิจารณาลูกหนี้ผิดนัดแล้วหรือยัง กฎหมายกำหนดไว้

3. การฟ้องร้องต่อศาลบังคับลูกหนี้ให้ชำระหนี้ ผลแห่งการผิดนัดของลูกหนี้ ลูกหนี้
จะต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ หากไม่ชำระ เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้ศาลบังคับให้ลูกหนี้
ชำระหนี้ก็ได้ แต่ก่อนที่จะร้องขอต่อศาล ลูกหนี้ต้องได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนัดมาก่อนแล้ว

5. ความระงับแห่งหนี้

- 1. การชำระหนี้** เมื่อลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว หนี้นั้นก็ระงับหมดสิ้นไป ข้อสำคัญการชำระหนี้นั้นจะต้องชำระแก่ตัวเจ้าหนี้
- 2. ปลดหนี้** ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ หนี้นั้นก็เป็นการอันระงับไป (ด้วยการยกหนี้ให้ลูกหนี้นั่นเอง)
- 3. หักกลบบลบทหนี้** ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดยมูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน ถึงกำหนดชำระแล้ว ลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมหลุดพ้นจากหนี้ของตนด้วยการ **หักกลบบลบทหนี้กัน**

4. แปลงหนี้ใหม่ เมื่อคู่กรณีที่เกี่ยวข้องกันได้ทำสัญญาเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน เป็นสาระสำคัญแห่งหนี้ ซึ่งได้แก่ เปลี่ยนวัตถุแห่งหนี้ หรือหนี้ซึ่งมีเงื่อนไขให้ปราศจากเงื่อนไข หรือเพิ่มเติมเงื่อนไขเข้าไป

5. หนี้เคลื่อนที่กัน หลักกฎหมายกำหนดว่า ถ้าสิทธิและความรับผิดชอบในหนี้รายใดตกอยู่แก่บุคคลคนเดียวกัน ท่านว่าหนี้นั้นระงับสิ้นไป สาระสำคัญของหนี้เคลื่อนที่กัน คือ **สิทธิ** และ **ความรับผิดชอบ** ของหนี้